

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Etninės kultūros globos tarybos ir regioninių etninės kultūros globos tarybų išplėstinio

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2020-09-14 Nr. TP-8

Vilnius

Posėdis įvyko 2020 m. rugsėjo 10 d. Lazdijuose.

Posėdžio pradžia 11 val.

Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.

Posėdžio sekretorė Jolita Eidikonienė.

Dalyvavo: dalyvių sąrašas pridedamas.

DARBOTVARKĖ:

1. Dėl etninės kultūros įtraukimo į savivaldybių strateginius veiklos planus ir regioninės plėtros planus.
 2. Dėl antro lygmens savivaldos sukūrimo Lietuvoje atsižvelgiant į ES regioninės politikos principus.
 3. Dėl etnografinių regionų heraldikos sklaidos atsižvelgiant ir EKGK patvirtintas etnografinių regionų vėliavų ir herbų naudojimo tvarkas.
 4. Dėl EKGK 20-mečio šventės organizavimo.
 5. Dėl pasirengimo trečiosios Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiados savivaldybių turui.
 6. Dėl Etnokultūrinės kaimo turizmo sodybos konkurso ir seminaro kaimo turizmo sodyboms organizavimo.
 7. Kiti klausimai.
- Posėdžio darbotvarkei pritarta bendru sutarimu.

1. SVARSTYTA. Etninės kultūros įtraukimo į savivaldybių strateginius veiklos planus ir regioninės plėtros planus.

N. Rasiulienė supažindino su rengiamu Lazdijų rajono savivaldybės strateginiu veiklos planu ir jame skiriamu dėmesiu etninei kultūrai. Rengiamoje Kultūros plėtojimo ir turizmo programoje yra išskirta etnokultūros plėtojimo ir puoselėjimo programa, kurioje paminėtos tokios priemonės kaip etnokultūros programų ir projektų finansavimas, dainų švenčių finansavimas, meno kolektyvų programų finansavimas, etnoturizmo plėtojimas ir pan.

D. Urbanavičienė informavo apie patvirtintą Strateginio valdymo įstatymą, kuriame nėra paminėta etnokultūra, o pagal šį priimtą įstatymą bus rengiama Strateginio valdymo metodika. Etninės kultūros programa (toliau – EK) gali būti integruota į Kultūros ministerijos rengiamą Kultūros programą, kuri bus rengiama pagal patvirtintą Lietuvos kultūros politikos strategiją, tačiau joje nėra vietos EK programos tikslų įgyvendinimui. Šiuo metu baigiamame rengti 2021-2030 m. Nacionaliniame pažangos plane taip pat „etnokultūra“ termino nėra, todėl reikia dėti nemažai pastangų, kad etnokultūra būtų įtraukta į savivaldybių strateginius veiklos planus. Kadangi etninė kultūra yra savarankiška, o ne valstybės deleguota funkcija savivaldybėms, todėl ne kiekviena savivaldybė skiria pakankamai dėmesio etninei kultūrai. Regioninių etninės kultūros globos tarybų narių ir specialistų pareiga būtų atlikti stebėseną savivaldybėse dėl strateginių veiklos planų rengimo ar patvirtinimo bei kokia situacija juose yra dėl etninės kultūros.

A. Jakavičiūtė informavo, kad Telšių rajono savivaldybėje šiuo metu kaip tik vyksta strateginio veiklos plano svarstymas ir jos, manymu, būtų gerai iš Tarybos pakartotinai išsiųsti

oficialius raštus savivaldybėms dėl etninės kultūros įtraukimo į savivaldybių rengiamus strateginius veiklus planus.

V. Jocys taip pat pritarė raštų išsiuntimui savivaldybėms, kuriuose būtų paminėtas ne tik etninės kultūros įtraukimas į strateginių veiklos planų kultūros programas, bet ir iškeltas klausimas dėl etnokultūros specialistų etatų savivaldybėse bei etnokultūrinių visuomeninių organizacijų rėmimo.

NUTARTA:

1. Pakartotinai išsiųsti raštus savivaldybėms su rekomendacijomis įtraukti etninę kultūrą į savo strateginių veiklos planų kultūros programas.
2. EKGt specialistams regionuose atlikti stebėseną savivaldybėse dėl strateginių veiklos planų rengimo etnokultūros atžvilgiu ir parengti šios stebėsenos apibendrinimą.

2. SVARSTYTA. Antro lygmens savivaldos sukūrimas Lietuvoje, atsižvelgiant į ES regioninės politikos principus.

D. Urbanavičienė supažindino posėdžio dalyvius su Europos Sąjungos daugiapakopio valdymo chartija, kuri užtikrina aktyvesnį vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą valdymo procese. Lietuva prie šios chartijos nėra prisijungusi, tik pavienės savivaldybės. Pagal Europos Sąjungos regionų asamblėjos deklaraciją ir kitus dokumentus „regiono“ terminas nelabai atitinka mūsų apskritis, kurios neatitinka NUTS sistemos reikalavimų ir yra labai netolygios atsižvelgiant į jų kultūrinius savitumus. Europos Sąjungoje yra patvirtinti tam tikri principai, iš kurių vienas yra subsidiarumo principas, kurio esmė – aukštesnė valdžia gali ir turi nesiimti veiksmų, jei numatytus tikslus gali lengviau pasiekti žemesnio lygio valdžia. Lietuva šiuo metu nuo šio principo tolsta ir jo nesilaiko. Dabartinė valdžia savo programoje buvo numachiusi įvykdyti regionų valdymo reformą, tačiau šioje srityje nebuvo atlikta jokių veiksmų, o priešingai, vyksta valdžios centralizacija.

G. Skamaročius apžvelgė dabartinę Lietuvos regioninio valdymo situaciją ir pristatė Lietuvos kraštų antro lygmens savivaldos deklaraciją, kuri yra skirta LR Prezidentui, Seimui ir Vyriausybei ir pakvietė Tarybos ir regioninių tarybų narius ją pasirašyti.

J. Pabrėža akcentavo, kad reikia siekti įteisinti regionus pagal istorinius, kultūrinius, etninius ir kalbinius tapatumus, kaip pavyzdį paminėjo kaimyninę Latvijos respubliką, neseniai įteisinusią savo regionus – Žiemgalą, Latgalą, Vidžemę ir Kuržemę (atskiriama nuo Rygos ir jos prieigų).

K. Subačius išsakė savo nuomonę dėl etninės kultūros politikos stiprinimo ir finansavimo, vystant regioninę politiką Lietuvoje.

D. Urbanavičienė pakvietė visus balsuoti už deklaracijos pasirašymą ir pritarimą jai su tam tikrais papildymais.

UŽ – 28.

PRIEŠ – 0.

SUSILAIKĖ – 1.

NUTARTA. Pritarti Lietuvos kraštų antro lygmens savivaldos deklaracijai su tam tikrais papildymais.

3. SVARSTYTA. Etnografinių regionų heraldikos sklaida atsižvelgiant į EKGt patvirtintas etnografinių regionų vėliavų ir herbų naudojimo tvarkas.

D. Urbanavičienė informavo, kad pakeitus Lietuvos Respublikos herbo, kitų herbų ir herbių ženklų (toliau – Herbų įstatymas) ir Lietuvos Respublikos valstybės vėliavos ir kitų vėliavų (toliau – Vėliavų įstatymas) įstatymus, juose buvo įrašyti etnografinių regionų herbai ir vėliavos, kurių naudojimo tvarkas nustato Etninės kultūros globos taryba. 2019 m. rugsėjo 10 d. EKGt buvo patvirtinta etnografinių regionų herbo ir vėliavos naudojimo tvarka. Pagal Herbų įstatymą etnografinių regionų herbus tvirtina LR Prezidentas, o pagal Vėliavų įstatymą – Etninės kultūros globos taryba, suderinusi su Heraldikos komisija. Prieš teikiant LR Prezidentui tvirtinti herbus, reikia juos taip pat suderinti su Heraldikos komisija, kuri ir teiks juos tvirtinimui. Šiuo metu kaip tik vyksta

etnografinių regionų herbų ir vėliavų derinimo procesas su Heraldikos komisija. Problematiškiausia situacija yra su Mažosios Lietuvos heraldika.

T. Kulešius informavo, kad EKGt patvirtintas etnografinių regionų vėliavų ir herbų naudojimo tvarkas galima rasti Seimo teisės aktų registre. Dėl etnografinių regionų herbų ir vėliavų etalonų tvirtinimo vyksta derinimas su Heraldikos komisija, kuri yra pateikusi pastabų dėl etnografinių regionų herbų ir vėliavų reikalavimų pasikeitimų, todėl būtina juos atitikti.

D. Urbanavičienės nuomone, reiktų sudalyvauti Heraldikos komisijos posėdyje ir abiems institucijoms susitarti dėl etnografinių regionų herbų ir vėliavų sklandesnio suderinimo ir patvirtinimo. Be to, Heraldikos komisija yra pareiškusi, kad nepasaint to, kad ir nėra oficialiai patvirtinta regionų heraldika, niekas nedraudžia ir dabar ją viešai naudoti ir džiaugtis (savivaldybėse, seniūnijose, bendruomenėse). Taryba yra nusistačiusi visas etnografinių regionų vėliavas nuolat kabinti prie savo institucijos, ką netrukus ir padarys.

NUTARTA:

1. Toliau vykdyti etnografinių regionų heraldikos su Heraldikos komisija suderinimo procedūrą, kad būtų kuo greičiau oficialiai patvirtinti etnografinių regionų herbai ir vėliavos.

2. Išsiųsti savivaldybėms raštus dėl etnografinių regionų herbų ir vėliavų naudojimo tvarkų, kartu paraginant jas aktyviai naudoti savo regionų heraldiką prie savivaldybių, seniūnijų, bendruomenių pastatų ir miestų, miestelių, kaimų švenčių ir kitų renginių metu.

4. SVARSTYTA. EKGt 20-mečio šventės organizavimas.

D. Urbanavičienė pažymėjo, kad Taryba per paskutinįjį savo posėdį nutarė EKGt 20-mečio minėjimą daryti iš dviejų dalių. Viena iš jų – konferencijos organizavimas, kurioje būtų apžvelgiama Tarybos istorija, pasiekimai, problemos ir veiklos planai ateičiai. Kita dalis – šventė Rumšiškėse Lietuvos liaudies buities muziejuje rugsėjo 27 d., kur kiekvienas etnografinis regionas pristatys savo regioną (per dainas, šokius, tarmes, drabužius, kulinarinį paveldą ir pan.). Yra pasiūlymų sudainuoti bendrą dainą, suorganizuoti viktoriną, pakviesti televizijas (tiek regionines, tiek nacionalinę) ir pan.

Ta pačia proga pirmininkė priminė, kad 2019 m. Žemaitija minėjo savo 800 metų sukaktį, ta proga 2019-ieji buvo paskelbti Žemaitijos metais, o 1322 m. pirmą kartą istoriniuose šaltiniuose buvo paminėta Aukštaitija, tai būtų gera proga 2022 metus paskelbti Aukštaitijos metais. 2023 m. sukaks 100 metų kaip Mažoji Lietuva buvo prijungta prie Lietuvos, o Dainavos kraštui – 770 metų, kai pirmą kartą Dainavos žemė buvo paminėta Mindaugo pasirašytame akte Ordinui. 1326 m. Prūsų žemės kronikoje pirmą kartą paminėta Sūduvos teritorija. Visas šias sukaktis būtų galima paminėti paskelbus atmintiniais metais. D. Urbanavičienė paragino regionines tarybas imtis šiuo klausimu iniciatyvos.

NUTARTA:

1. Sudaryti šventės organizacinę darbo grupę, kuri parengtų scenarijų ir suorganizuotų EKGt 20-mečio renginį Rumšiškėse.

2. Kiekvienam etnografiniam regionui atstovauja po vieną folkloro ansamblį ar kolektyvą.

5. SVARSTYTA. Pasirengimas trečiosios Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiados savivaldybių turui.

A. Žernienė informavo, kad 2020 m. birželio 26 d. Taryba išsiuntė raštą visoms savivaldybėms dėl trečiosios etnokultūros olimpiados organizavimo. Reiktų visiems gerai pagalvoti kaip galima būtų paskatinti mokyklas kuo aktyviau dalyvauti olimpiadoje. Problema ta, kad raštai, susiję su olimpiada, užsilaiko savivaldybių švietimo skyriuose ir nepasiekia mokyklų arba pasiekę mokyklas nugula tie raštai direktoriaus kabinete ir mokytojai jų negauna.

D. Urbanavičienė priminė, kad dalyvavimas olimpiadoje yra tikrai naudingas mokiniams, nes jos laimėtojai gauna papildomų taškų stojant ne tik į aukštąsias, bet ir į kitas mokyklas. Todėl olimpiada ir toliau bus organizuojama, pasikeitus Lietuvoje situacijai dėl Covid, net ir nuotoliniu būdu. Paprašė tiek Tarybos specialistų, tiek regioninių tarybų narių paskatinti savo regionuose ir savivaldybėse esančias mokyklas aktyviai dalyvauti olimpiadoje. Šių metų olimpiados tema lieka ta pati „Kalendorinės šventės ir papročiai“.

NUTARTA. Pakartotinai išsiųsti savivaldybėms raštą „Dėl Lietuvos mokinių etninės kultūros olimpiados pirmojo etapo“, nurodant olimpiados organizavimo galimybes tiek kontaktiniu, tiek nuotoliniu būdu bei laimėtojams pridedamų balų skaičių stojant į kitas mokyklas.

6. SVARSTYTA. Etnokultūrinės kaimo turizmo sodybos konkurso ir seminaro kaimo turizmo sodyboms organizavimas.

D. Urbanavičienė informavo, kad šiais metais ypač mažai gauta paraiškų konkursui ir jau turi būti sudaromos darbo grupės regionuose, kurios įvertins dalyvaujančias konkurse sodybas. Komisijos turi būti patvirtintos EKG pirmininko įsakymu. Paminėjo būtinybę ir poreikį organizuoti seminarą etnokultūrinių kaimo turizmo sodybų savininkams, taip pat suteikti galimybę dalyvauti konkurse ne tik kaimo turizmo asociacijos nariams, bet ir kitoms sodyboms, kurios nepriklauso šiai asociacijai. Tam reiktų šiek tiek pakoreguoti konkurso nuostatus. Pasiūlė idėjas agroturizmo plėtojimui Lietuvoje.

V. Jazerskas pasiūlė siekiant pritraukti kuo daugiau dalyvių šiame konkurse, reiktų informaciją apie konkursą paplatinti ne tik per Lietuvos kaimo turizmo asociaciją, bet ir per savivaldybes bei seniūnijas. Pasiūlė seminarą organizuoti Rumšiškėse.

NUTARTA. Suorganizavus šių metų kaimo turizmo sodybų konkursą padaryti vienų metų pertrauką, kurios metu suorganizuoti seminarą kaimo turizmo sodybų savininkams ir kitiems suinteresuotiems asmenims.

7. SVARSTYTA. Kiti klausimai.

V. Jocys iškėlė klausimą dėl specialisto etato Žemaitijos regionui. Pasiūlė priimti du darbuotojus po pusę etato (vieną - Telšiuose, kitą – Raseiniuose ar Tauragėje), kad vyktų sklandus darbas Žemaitijos regioninėje taryboje.

D. Urbanavičienė informavo, kad Taryboje darbuotojų skaičius priklauso nuo skiriamo finansavimo ir pagal galimybes bus apsvarstytas naujų darbuotojų priėmimo klausimas.

Pirmininkė iškėlė klausimą dėl kito bendro regioninių tarybų posėdžio.

NUTARTA:

1. Taryboje pagal galimybes bus apsvarstytas naujų darbuotojų priėmimo klausimas.
2. Kitais metais bendrą Tarybos ir regioninių tarybų posėdį surengti Suvalkijoje (Sūduvoje).

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Jolita Eidikonienė